

**קורס מספר: 290.1908: המטפל במפגש הטיפולי
תכנית ההשלמה לתואר ב"א
שנה"ל תשע"א, 2010-2011
סמסטר א', יום רביעי, 10:15-13:30
מרצה: ד"ר הדס גולדבלט**

טלפון: 04-8288665 (8665).
שעות קבלה - בתיאום מראש.
E-mail: goldblat@research.haifa.ac.il

רקע הקורס ומטרותיו

תקשורת טובה בין מטפל למטופל נחשבת כגורם רב-משמעות במתן שירות איכותי. זו אינטראקציה מורכבת, הכוללת היבטים אתיים, משפטיים, תרבותיים, התנהגותיים ורגשיים, המתבצעת במצבי דחק, חוסר זמן ומשאבים ולעתים קרובות גם בתנאי אי-ודאות. על-מנת להעניק למטופלים שירות מיטבי, מצפים מאנשי-צוות סיעודי להיות קשובים לצורכי המטופלים, וכן לטפל בהם מן ההיבט הרגשי (caring), ללא קשר לרקע האישי (חברתי ותרבותי) של המטופלים וללא קשר לחוויות שאנשי-הצוות בתגובה למפגש הטיפולי. עם זאת, ניסיון קליני ומחקרים בסייעוד ובמקצועות הטיפוליים בכלל מראים, שאנשי מקצוע מתנסים בחוויות שונות בהקשר למפגשים הטיפוליים. לחוויות אלו יש השלכות הן על התחום המקצועי והן על התחום האישי בחייהם של אנשי-הצוות. קורס זה יעסוק במגוון היבטים בקשר מטפל-מטופל מזווית מבטו והתנסותו של איש-הצוות הסיעודי.

דרכי למידה

תכני הקורס יועברו באמצעות הרצאות, הצגות נושאים על-ידי הסטודנטים והתנסויות המכוונות להתבוננות (רפלקציה) בהיבטים חווייתיים ורגשיים של מערכת היחסים בין מטופלים למטופלים. הסטודנטים יתבקשו לקרוא חומר משיעור לשיעור.

נושאים בהם הקורס יעסוק

- ♦ השלכות הקשר הטיפולי על אנשי-מקצוע (צמיחה, טראומטיזציה משנית, emotional labor)
- ♦ אמפתיה ו- Caring
- ♦ היבטים בעבודת המטפל ובחיי האישיים, שהם בעלי השלכות על האינטראקציה הטיפולית: יחסי עבודה-בית ובית-עבודה
- ♦ חווית המטפל כאשר מעגלי החיים מטפל-מטופל משיקים במפגש הטיפולי
- ♦ השלכות סיפורי המחלה של מטופלים על איש-הצוות הסיעודי
- ♦ מפגש איש-הצוות עם נושאים רגשיים באינטראקציות רפואיות (כדוגמת ביזור בשורות רעות, טיפול בחולים הנוטים למות, טיפול בנפגעי אלימות וטראומה)
- ♦ מפגש עם החולה הדחוי
- ♦ עבודה עם משפחות המטופלים
- ♦ השלכותיה של אלימות מצד מטופלים ובני-משפחותיהם על אנשי-צוות טיפולי
- ♦ אלימות והטרדה (bullying) בין-אנשי צוות
- ♦ עבודת אנשי-צוות סיעודי בסביבה רב-תרבותית

- 2 -

מטלות ודרכי הערכה

סטודנטים יוכלו לעבור את הקורס באחד משני המסלולים הבאים:

1. בחינה מסכמת בסיום הקורס: 100% מהציון. הבחינה תתבסס על ההרצאות בכתה ועל חומר קריאת החובה.
2. בחינה מסכמת בסיום הקורס: 85% מהציון והגשת תרגיל בכתה – 15%. התרגיל הוא רשות (ראו פירוט להלן), למעוניינים בלבד.

נוכחות בקורס: חובה

תרגיל הרשות

- תרגיל זה מיועד לשלוש קבוצות מקרב הסטודנטים בקורס, שיבחרו להתנסות בהצגת נושא בפני הכתה.
- הקבוצות ייבחרו בשיטת "כל הקודם זוכה". התרגיל יתבצע בקבוצות קטנות, בין שניים לארבעה סטודנטים.
- כל קבוצה תבחר בנושא שמעניין אותה ונוגע להיבט כלשהו בחווית המטפל במפגש משמעותי עם מטופל/ים. ניתן לבחור באחד ההיבטים המובאים בסילבוס (ראו לעיל נושאים בהם הקורס יעסוק) או בהיבט שחברי הקבוצה יבחרו ויביאו מראש לאישורה של המרצה.
- הקבוצה תכין את הנושא להצגה בכתה, תוך התבססות על שני מאמרים תיאורטיים בתחום, ועל ניתוח אירוע אשר אחד או יותר מחברי הקבוצה התנסו בו. מומלץ להכין מצגת קצרה (12 שיקופיות לכל היותר).
- ההתבססות על חומר תיאורטי תכלול: סקירה של עיקרי הנושא; מה הסוגיה או המחקר המובאים במאמר?; מה חברי הקבוצה למדו מן החומר התיאורטי שקראו וכיצד העמיקו את הבנתם בתחום בעקבות קריאה זו?
- הצגת מפגש משמעותי והשלכותיו על המטפל תכלול: תיאור המפגש; מה היה משמעותי בו למטפל; כיצד המטפל חווה את האירוע? מה היו המחשבות, הרגשות, העמדות והתגובות ההתנהגותיות מצד המטפל, שבאו לידי ביטוי בעת המפגש ולאחריו? אילו השלכות היו למפגש זה על המטפל בעבודה? בבית? כיצד השפיע המפגש עם נושא זה על המטפל ועל חברי הקבוצה בכלל?
- לאחר שהקבוצה תציג את הנושא (במשך 15 דקות), ייפתח הנושא לדיון בכתה.

- 3 -

רשימת מקורות ביבליוגרפיים ספציפיים וכלליים

הערה: המאמרים המסומנים בכוכבית מומלצים במיוחד לקריאה. מתוכם תיבחר רשימת מאמרי החובה לבחינה. רשימה זו תימסר בנפרד.

ישראלי, ט. (2005). ההבניה האונטולוגית של מצבי צמח: המקרה של בית חולים בישראל. חיבור לשם קבלת תואר "דוקטור לפילוסופיה", אוניברסיטת חיפה.

מעוז, ב., רבין, ס., כץ, ח. ומטלון, א. (2004). החולה, הרופא ומה שביניהם. תל-אביב: הוצאת רמות-אוניברסיטת תל-אביב.

*Baile, W. F., Buckman, R., Lenzi, R., Glober, G., Beale, E. A., & Kudelka, A. P. (2000). SPIKES - A six-step protocol for delivering bad news: Application to the patient with cancer. *The Oncologist*, 5, 302-311.

*Berg, L., & Danielson E. (2007). Patients' and nurses' experiences of the caring relationship in hospital: An aware striving for trust. *Scandinavian Journal of Caring Science*, 21, 500-506.

Burkitt Wright, E., Holcombe, C., & Salmon, P. (2004). Doctors' communication of trust, care, and respect in breast cancer: Qualitative study. *BMJ*, 328, 864-868. Retrieved October 20, 2008, from <http://www.bmj.com/cgi/content/full/328/7444/864>.

Carkuff, R.R. (2000). *The art of helping in the 21st century*. Amherst, MA: Human Resources Development Press.

*Cioffi, J. (2006). Culturally diverse patient-nurse interactions on acute care wards. *International Journal of Nursing Practice*, 12, 319-325.

Constantino, M. (2001). Multicultural training, theoretical orientation, empathy, and multicultural case conceptualization ability in counselors. *Journal of Mental Health Counseling*, 233, 357-372.

*Ford, K., & Turner, de S. (2001). Stories seldom told: Paediatric nurses' experiences of caring for hospitalized children with special needs and their families. *Journal of Advanced Nursing*, 33, 288-295.

Fox, S., & Chesla, C. (2008). Living with chronic illness: A phenomenological study of the health effects of the patient-provider relationship. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, 20, 109-117.

*Goldblatt, H. (2009). Impact of caring for abused women on nurses' professional and personal life experiences. *Journal of Advanced Nursing*, 65, 1645-1654.

- 4 -

- Gordon, G. H. (2003). Care not cure: dialogues at the transition. *Patient Education and Counseling*, 50, 95-98.
- *Hellzen, O., Asplund, K., Sandman, P-O., & Norberg, A. (2004). The meaning of caring as described by nurses caring for a person who acts provokingly: An interview study. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 18, 3-11.
- *Henderson, A. (2001). Emotional labor and nursing: An under-appreciated aspect of caring work. *Nursing Inquiry*, 8, 130-138.
- *Hinderliter, D., Doughty, A. S., Delaney, K., Pitula, C. R., & Campbell, J. (2003). The effect of intimate partner violence education on nurse practitioners' feelings of competence and ability to screen patients. *Journal of Nursing Education*, 42, 449-454.
- *Isaksson, U., Graneheim, U. H., & Åström, S. (2009). Female caregivers' experiences of exposure to violence in nursing homes. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 16, 46-53.
- *Kendall S. (2006). Admiring courage: Nurses' perceptions of caring for patients with cancer. *European Journal of Oncology Nursing*, 10, 324-334
- Macdonald, M. (2007). Origins of difficulty in the nurse-patient encounter. *Nursing Ethics*, 14, 510-521.
- Mann, S. (2005). A health-care model of emotional labour. *Journal of the Health Organization and Management*, 19, 304-317.
- *Mcilpatrick, S., Sullivan K., & Mckenna H. (2006). Nursing the clinic vs. nursing the patient: Nurses' experience of a day hospital chemotherapy service. *Journal of Clinical Nursing*, 15, 1170-1178.
- *McKenna, B.G., Smith, N.A., Poole, S.J., & Coverdale, J.H. (2003). Horizontal violence: Experiences of Registered nurses in their first year of practice. *Journal of Advanced Nursing*, 42, 90-96.
- Needham, I., Abderhalden, C., Halfens, R.J.G., Fischer, J.E., & Dassen, T. (2005). Non-somatic effects of patient aggression on nurses: A systematic review. *Journal of Advanced Nursing*, 49, 283-296.

- 5 -

- Oudshoorn, A., Ward-Griffin., C., & McWilliam, C. (2007). Client–nurse relationships in home-based palliative care: A critical analysis of power relations. *Journal of Clinical Nursing*, 16, 1435–1443.
- *Pierson, W. (1998). Reflection and nursing education. *Journal of Advanced Nursing*, 27, 165-170.
- *Rhodes, K.V., Frankel, R.M., Levinthal, N., Prenoveau, E., Bailey, J., & Levinson, W. (2007). “You’re not a victim of domestic violence, are you?” Provider–patient communication about domestic violence. *Annals of Internal Medicine*, 147, 620-627.
- *Sabo, B.M. (2006). Compassion fatigue and nursing work: Can we accurately capture the consequences of caring work? *International Journal of Nursing Practice*, 12, 136–142.
- Sandgren, A., Thulesius H., Fridlund, B., & Petersson, K. (2006). Striving for emotional survival in palliative cancer nursing. *Qualitative Health Research*, 16, 79-96.
- Vachon, M.L.S. (1998). Caring for the caregiver in oncology and palliative care. *Seminars in Oncology Nursing*, 14, 152-157.
- Williams, C. L. (2008). *Therapeutic interaction in nursing* (2nd Ed). Sudbury, Massachusetts: Jones & Bartlett Publishers
Section 1: Therapeutic use of self: Understanding ourselves and our relationships, using self promote health, pp. 3-25.